

27. НАЦИОНАЛНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
„ПЕДАГОШКА ИСТРАЖИВАЊА И ШКОЛСКА ПРАКСА
“TIMSS 2019: РЕЗУЛТАТИ И ИМПЛИКАЦИЈЕ“

TIMSS ИСТРАЖИВАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ – ПЕРСПЕКТИВА КРЕАТОРА ОБРАЗОВНИХ ПОЛИТИКА

Гордана Чапрић
Данијела Ђукић
Бранислав Ранђеловић

Евалуација образовног система

- Евалуација образовног система - основни механизам осигурања квалитета образовања
- Овај механизам представља инструмент који има две функције:
  - Функција провере ефикасности система (енг. accountability)
  - Функција унапређења (енг. improvement)
- Главне евалуативне активности образовног система су интерно и екстерно вредновање образовног процеса која се врши:
  - кроз вредновање образовних установа (самовредновање и спољашња вредновање школа).
  - испитивањем образовних постигнућа ученика (школска, национална и међународна испитивања).

Међународна испитивања

- Почевши од 2000. године, све већи број земаља у свету редовно учествује у међународним испитивањима постигнућа ученика.
- У фокусу су исходи образовања.
- Информација о постигнућима ученика се добија емпиријским путем, тестирањем на релевантном националном узорку ученика у различитим образовним системима.
- Коришћењем тестова и упитника, ова истраживања омогућавају да се сагледа сложен однос између резултата које остварују ученици и наставних планова и програма, школских и породичних услова и ставова ученика.

Међународна испитивања

- Резултати се користе као индикатори за праћење квалитета образовања у Европској унији или праћење напретка ка остваривању циљева УН у вези са одрживим развојем.
- Две најпознатије организације које реализују међународне студије су
  - ОЕЦД – Организација за економску сарадњу и развој (Organisation for Economic Co-operation and Development)
  - ИЕА – Међународна асоцијација за евалуацију образовних постигнућа ученика (IEA – International Association for the Evaluation of Educational Achievement).

TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study)

Кључна интенција:

- Сагледавање сложеног односа између постигнућа ученика у контексту курикулума, школских и породичних услова и ставова ученика.
- Истраживање омогућава велики број информација у вези са ресурсима и квалитетом курикулума, као и реализације наставе и учења.
- На основу резултата из међународног извештаја, а касније и продубљених националних извештаја, креатори образовних политика могу да:
  - изведу закључке о последицама спровођења одређених пракси и политика,
  - преиспитају постојеће претпоставке уграђене у њихове образовне системе
  - и размотре могућност ефективних образовних концепата који нису коришћени у њиховим земљама.
- Спроводи од 1995. године у четворогодишњим циклусима. Реализује се на популацији 4. разреда и 8. разреда.

Утицај резултата на образовне системе у земљама у развоју

- Пракса показује да ове студије посебно утичу на образовне реформе које се реализују у земљама у развоју.
- Међународна испитивања допринеле су фокусирању и разумевању питања политике образовања у земљама у развоју.
- Те процене су подстицале дијалог о квалитету образовања и капиталу и помогле да се идентификују путеви за реформу образовања.
- Резултати специфичних земаља помогли су у обликовању инвестиционих приоритета.
- Помоћ организација (нпр. Светске банке).

Добити од учешћа у ТИМСС-у - Земље у развоју

- Светска банка – студија (Elley, W. B. 2005).
- Реакције националних пројектних координатора:
  - тестови који се користе генерално валидни, закључци су релевантни за њихову земљу и да су креатори образовних политика схватили резултате озбиљно, а посебно ранг. У многим случајевима резултати су били изненађење, а понекад и разочарење.
  - спроводе се реформе у наставном програму математике и науке, у подучавању и оцењивању. У многим случајевима, мало је вероватно да би се такве реформе догодиле без резултата као покретача.
  - истраживање је, чини се, дало позитиван допринос проширењу људских капацитета у тим земљама, од којих многи раније нису имали поуздане податке о успешности својих ученика.
  - желеле су да учествују у будућим студијама ИЕА, али су тврдиле да то није могуће без помоћи коју је дала Светска банка уз препоручивање наставка такве помоћи и проширивањем помоћи и на друге земље.

TIMSS у Србији

Истраживања реализована у

Србији:

2003. и 2007. године (8. разред)

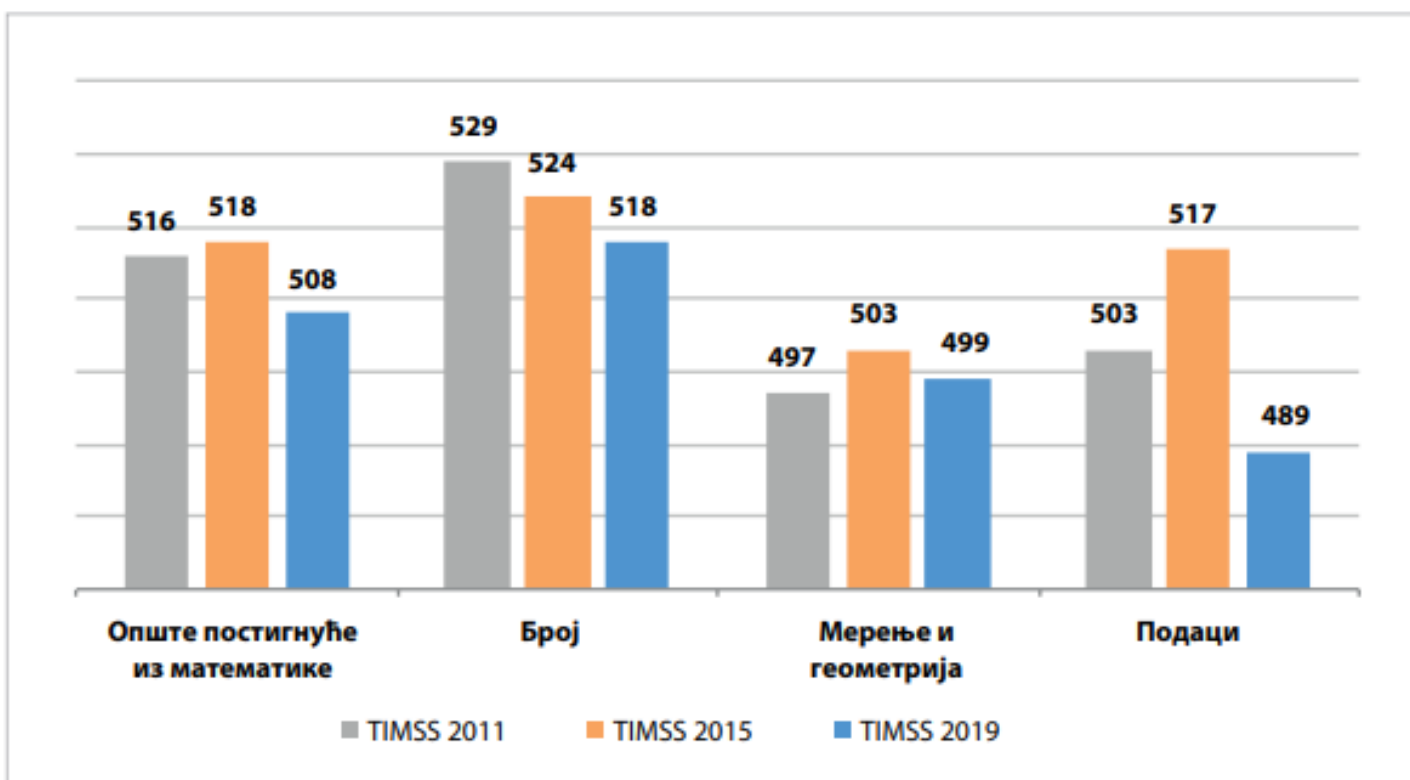
2011., 2015. и 2019. (4. разред).

Резултати - Математика

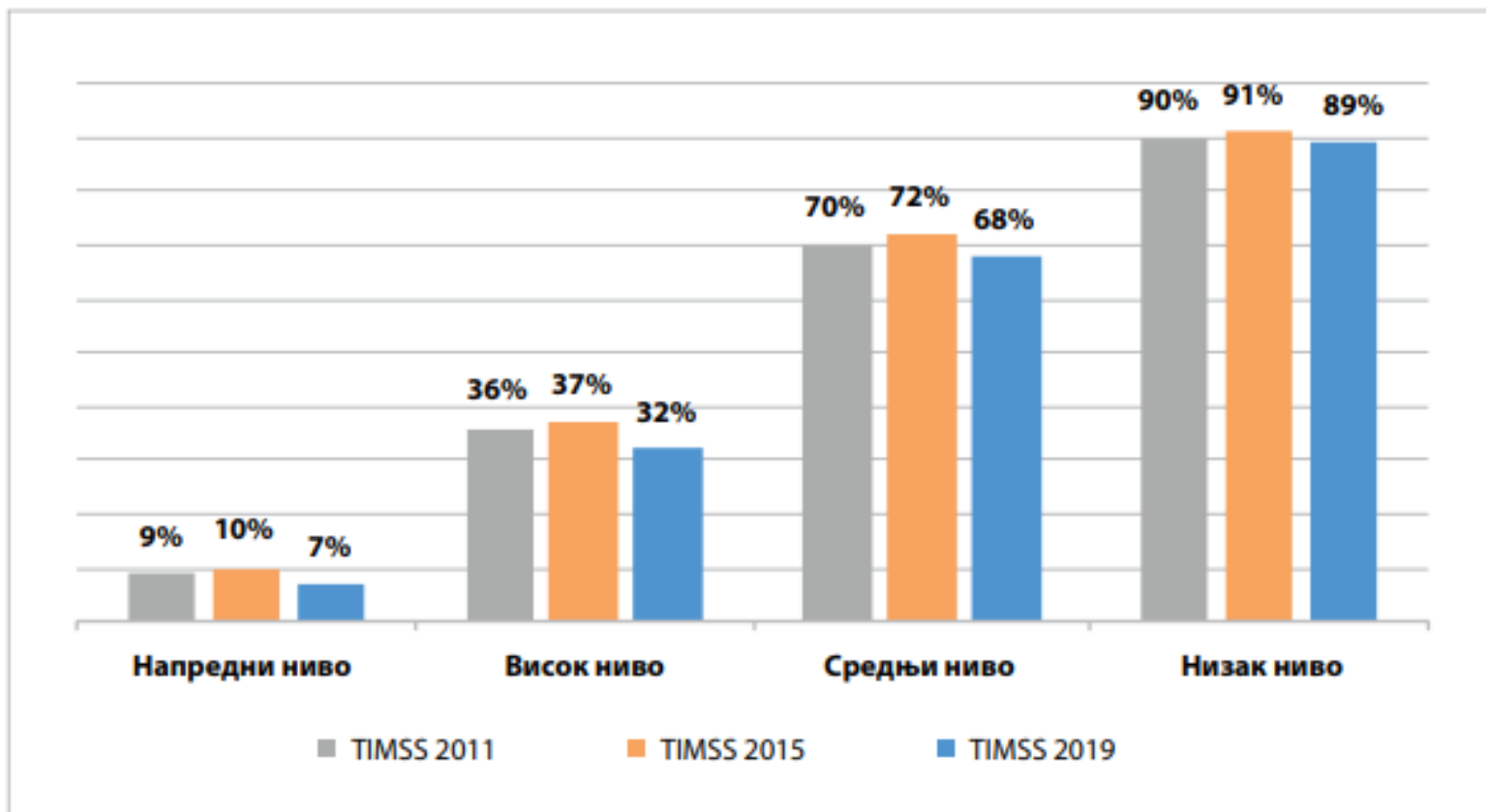
Графикон 3.2: Области из математике и просечна постигнућа ученика
кроз три истраживачка циклуса

Резултати - Математика

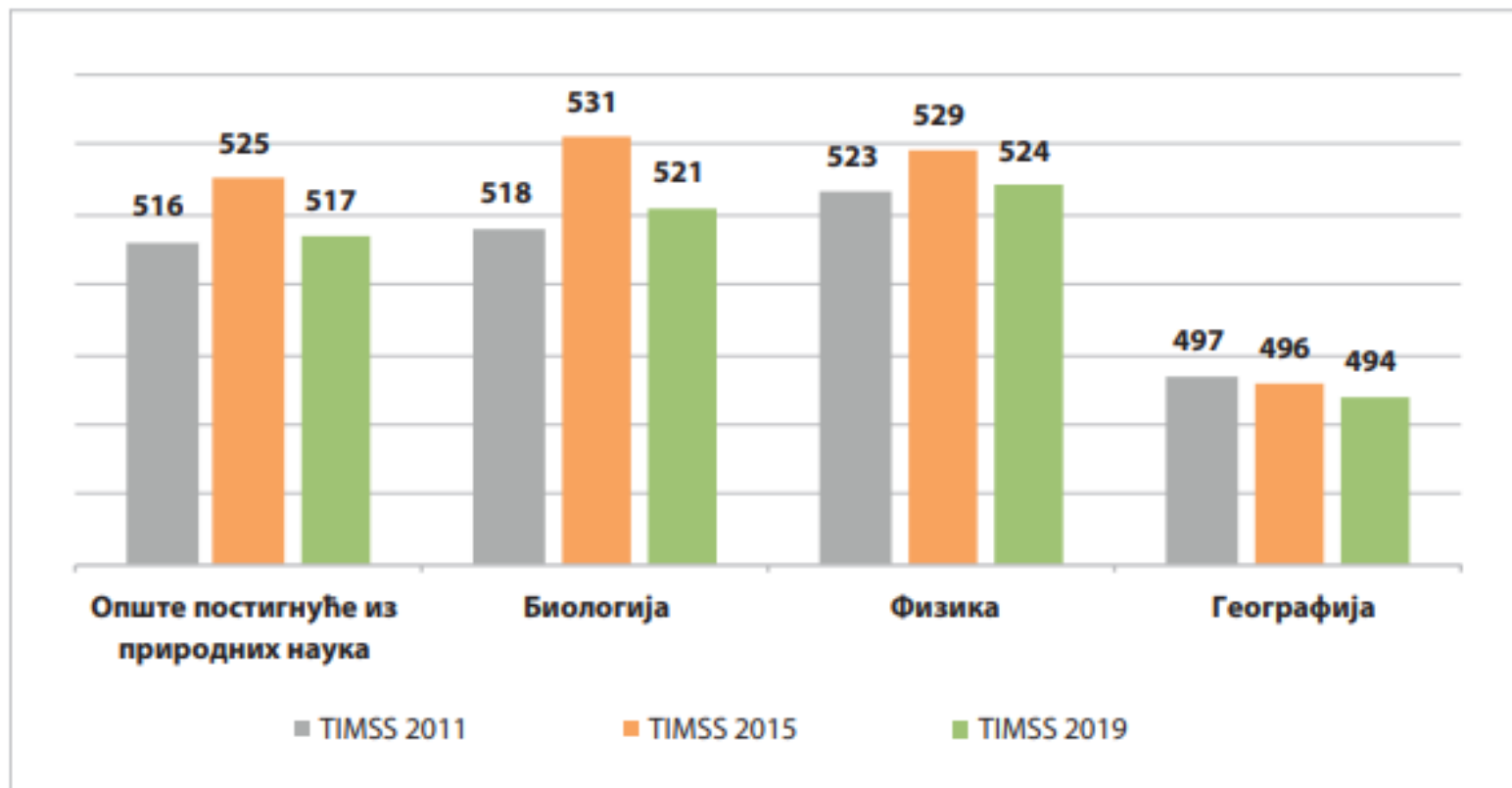
Графикон 3.1: Проценат ученика из математике кроз три истраживачка циклуса према референтним међународним вредностима

Резултати - Наука

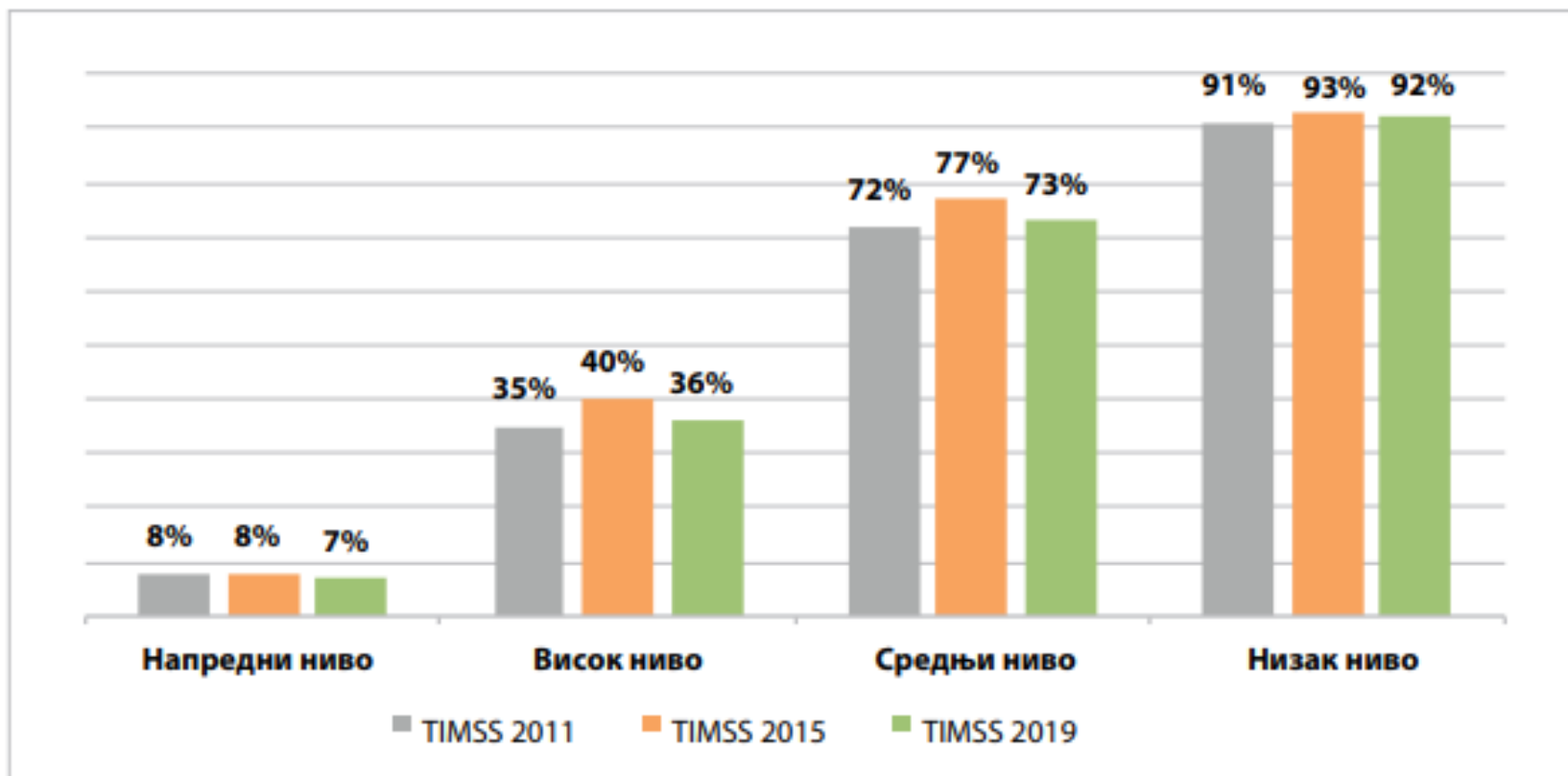
Графикон 4.2: Области из природних наука и постигнућа ученика
кроз три истраживачка циклуса

Резултати - Наука

Графикон 4.1: Проценат ученика кроз три истраживачка циклуса приказана према референтним међународним вредностима

Импликације

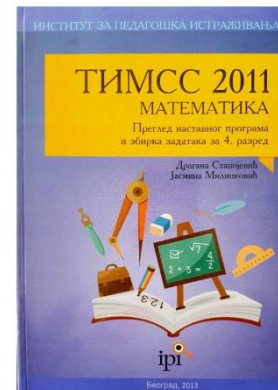
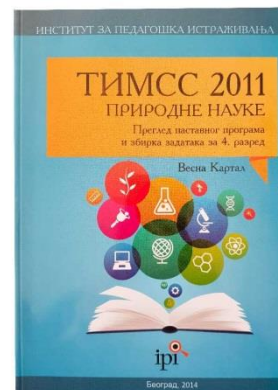
Национални извештаји – научне публикације са препорукама:

- Ревизија курикулума у појединим областима.
- Унапређивање наставе и учења (примена активних метода рада у настави, примена истраживачког приступа у настави).
- Примена афирмативне акције у циљу подршке сиромашним ученицима.
- Васпитни утицај (неговање позитивних уверења о математици, развој самоуверења и сл.).
- Промовисање значаја раног учења, повећање обухвата предшколског образовања на раним узрастима.
- Регулисање дисциплинских проблема и спровођење мера за смањење изостајања са наставе.
- ....

Утицај ТИМСС - на образовне политике у Србији

- Развој образовних стандарда (когнитивни домени).
- Развој стандарда квалитета установа.
- Подршка наставницима (обуке за стандарде, збирке задатака, годишњи тестови).
- Национална тестирања (методологија, задаци).
- Завршни испити у основном образовању.

Тест за ученике 4. разреда основне школе
МАТЕМАТИКА

Утицај ТИМСС - на образовне политике у Србији – мапа пута

- Корак 1. Опште дискусије на форумима, конференцијама или медијима.
- Корак 2. Идентификација посебно важних изазова у образовању.
- Корак 3. Планирање, формулисање образовних политика, имплементација политика или праћење и процена.
- Корак 4. Потврда или одбацивање постојећих политика образовања или смерница за политику.

Наредни кораци - СРОС 2030

Мера 1.1.1: Развијање нових и унапређивање постојећих стандарда квалификација и стандарда постигнућа, програма наставе и учења у предуниверзитетском образовању и васпитању

- Ревизија кључних, међупредметних, општих и специфичних предметних компетенција/стандарда компетенција
- Развијање нових и унапређивање постојећих програма наставе и учења у основном образовању и васпитању
- Оснаживање људских ресурса за остваривање стандарда, као и нових и унапређених програма наставе и учења у основном, општем средњем, уметничком, средњем стручном и дуалном образовању и васпитању

Мера 1.1.3: Подршка образовно-васпитним установама у јачању васпитне функције

- Развијање и реализација обука за јачање капацитета ученика за остваривање активности које се односе на одрживи развој и колективну добробит

Наредни кораци - СРОС 2030

Мера 1.2.2: Унапређивање система и процеса за праћење напредовања ученика

- Обезбеђивање континуираног учешћа Србије у међународним испитивањима процене ученичких постигнућа (ПИСА, ПИРЛС, ТИМСС), и извештавање о резултатима
- Анализа постојеће методологије спровођења завршног испита на крају основног образовања и васпитања и ревизија методологије
- Унапређење капацитета писаца задатака за састављање испитних питања и оцењивање задатака
- Развијање методологије спровођења националних тестирања
- Утврђивање циљева националних тестирања, наставних предмета и избор образовних стандарда и исхода који ће бити тестирани

Мера 1.3.2. Развој, примена Јединственог информационог система у просвети (ЈИСП) и коришћење података у доношењу одлука о образовању

- Примена Јединственог информационог система просвете и пуштање у продукцију

Изазови

- Знање засновано на истраживању је само један од многих утицаја на политику и праксу. У погледу прављења политике, треба имати на уму низ фактора **који се не могу превидети, и то су: искуство, стручност и компетенције за вредновање, ресурси, вредности, навике и традиција, лобисти, групе притисака и консултанти, прагматичност и недостатак освешћености о појединим аспектима у образовању.** Davies (2004).
- (ОЕЦД 2016):
  - Образовни системи су системи на више нивоа (локални, регионални, национални у многим земљама) и усаглашавање између различитих нивоа представља велики изазов, посебно у децентрализованим земљама.
  - Наша друштва су све разноврснија како у смислу њихове демографске (студенти, наставници и заједнице) тако и вредности и идентитети које приписујемо себи.
  - Постоји све већи број заинтересованих који све више изражавају своје жеље не само за себе и своју децу, него и за образовне системе као целину.
  - Образовање је поље где постоје јака *a priori* уверења везана и за наше идентитете и искуства, као и за оно што би образовни систем требало да испоручи, као и шта функционише, а шта не.

Уместо закључка

Хвала! Питања?

